

Tidsskriftlokalisering i DanBib – også fremover?

DEFNet – TDNet og DanBib behøver ikke være modsætninger

Af Bodil Dalgaard-Møller

Hvis fælleskatalogen Danbib skal kunne bruges til lokalisering af elektroniske tidsskrifter, er det nødvendigt, at bibliotekerne indberetter tidsskriftposter til systemet.

Bodil Dalgaard-Møller
Databasekonsulent
Dansk BiblioteksCenter
bdm@dbc.dk

Jeg har for et par måneder siden overværet en demonstration af DEFNet og TDNet på Danmarks Farmaceutiske Bibliotek. Tidsskrifthåndteringssystemet sælges professionelt og virker overbevisende. Så det er helt forståeligt, hvorfor især de mindre af de større forskningsbiblioteker vælger denne løsning til deres tidsskriftadministration. Det forekommer nemt at tilmelde og afmelde tidsskrifttitler ved hjælp af et par klik i TDNet-klienten – og det var så det – eller var det? For under demonstrationen melder spørgsmålet sig: Hvordan finder DanBib-brugeren frem til, at der er adgang til titlen på det pågældende bibliotek?

DanBibs rolle

DanBib er den fælleskatalog, alle biblioteker har adgang til parallelt med bibliotekets egen katalog. Basen og værktøjet har en så central placering, fordi man dér i én søgning kan verificere og lokalisere det meste af det materiale, man ikke har adgang til via sin egen katalog. DanBib er et fælles værktøj for de fleste af bibliotekets afdelinger især i kraft af den brede dækning af bibliotekernes beholdninger og adgangen til eksterne kilder.

DanBibs datagrundlag

DanBib ville ikke være den fælleskatalog, den stadig er, hvis ikke mere end 200 fag- og forskningsbiblioteker og ca. 200 folkebiblioteker bidrog til opbygningen af basen. Basen er meget konsistent, da den kun indeholder ét inddateringsformat, danMARC2, som håndhæves ved en stram

validering ved indlæggelse af data. Det konsistente datagrundlag giver mulighed for sammenmatchning af bibliotekernes poster og avancerede søgegrænseflader med baggrund i de koder, der er en vigtig del af en post. DanBib-basen rummer i princippet alle materialekategorier, men der har igennem årene især været stor dækning i forhold til bøger og tidsskrifter. I de senere år har også artikler og netdokumenter fået en større rolle i basen.

Materialets publiceringsform har aldrig været et kriterium for, om posten hørte hjemme i DanBib eller ej, så papir eller online gør ingen forskel i forhold til, om materialet kan findes i fælleskatalogen.

DanBib en omvej i forhold til onlinetidsskrifter?

Mange vil sikkert mene, at søgning på onlinedokumenter i DanBib er en omvej, og at bestilling via Postkassen/BOB da er endnu mere tåbeligt.

Søgning på onlinetidsskrifter

En normal søgning på onlinetidsskrifter vil naturligt begynde i den lokale katalog/hjemmeside, som giver adgang til indholdet via et enkelt klik eller to. Men en hel del fagspecifikke biblioteker ønsker ikke at bruge ressourcer på at formidle tidsskrifter, de ikke ville have abonneret på i papirform, og disse titler findes derfor ikke integreret i lokalkatalogen.

En forgæves søgning i lokalkatalogen vil normalt blive efterfulgt af et lokaliseringsforsøg i DanBib/bibliotek.dk. Hvis

titlen findes i fælleskatalogen, og hvis tidsskriftregistreringen indeholder et link, og hvis titlen ikke er beskyttet af adgangsbegrænsning, vil et klik føre til indholdet. Det vil sige, at der er tre betingelser, der skal være opfyldt, for at en videresøgning kan lykkes. Men bibliotekerne er selv herre over de to af dem.

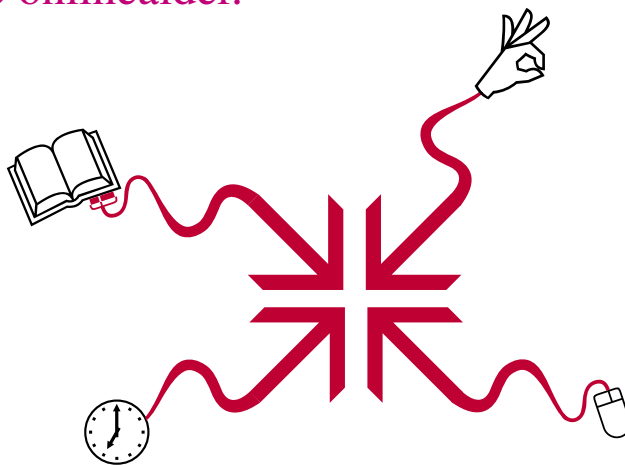
Bestilling på onlinetidsskrifter

Som nævnt er verden desværre ikke så ideel, at alle kan få adgang til alt fra en vilkårlig opkobling på nettet. En meget stor del af de videnskabelige tidsskrifter er beskyttet af adgangsbegrænsning, og kun en licenstagning giver mulighed for at komme ind til de attraktive artikler. Da ressourcerne er knappe på bibliotekerne i dag, foretages der en stor selektion i, hvilke licensdækkede tidsskrifter der stilles til rådighed. Øvrige titler skal derfor rekvireres fra andre biblioteker i form af print eller download, alt efter hvad licenserne tillader.

I DanBib/bibliotek.dk tjekkes posternes links for kendte adgangsbegrænsende noteformuleringer, og hvis en begrænsning genkendes, genereres der ikke et klikbart link men i stedet en mulighed for bestilling. Hvis den nye tilgængelighedskode i felt 008 delfelt n er udfyldt, vil den naturligvis blive udnyttet i stedet for de mere usikre tekstsammenligninger.

DanBib og bibliotek.dk er ud fra disse betragtninger mindst lige så central i forhold til onlinedokumenter som til papirdokumenter.

Jeg håber, de manglende onlinetidsskriftindberetninger til DanBib blot er et forbigående fænomen, og at bibliotekerne vil opprioritere vedligeholdelsen af det fælles værktøj DanBib/bibliotek.dk også i denne onlinealder.

Og ?

Mit ærinde med ovenstående er at argumentere for, at onlinetidsskrifter og andre netdokumenter er en naturlig og meget nyttig del af fælleskatalogen, og at det er vigtigt at indberette dem på lige fod med de gængse materialekategorier, hvis vi vil bevare et stærkt verificerings- og lokaliseringsværktøj for det samlede biblioteksvæsen. Samtidig vil DanBib fortsat kunne udnyttes til genbrugskatalogisering også for disse materialer.

En løsningsmodel for TDNet-bibliotekerne

Som nævnt i indledningen behøver en TDNet-løsning ikke betyde, at biblioteket mangler poster til indberetning til DanBib/bibliotek.dk.

TDNet-kunder

TDNet kan levere MARC21-poster mod betaling. Prisen kender jeg desværre ikke, og mit indtryk er, at det er noget, man forhandler sig til.

DEFNet-abonnenter

De biblioteker, der tegner abonnement på DEFNet, har mulighed for at modtage MARC21-poster på de tidsskrifter, de har tegnet licens til. Posterne er inkluderet i abonnementsprisen.

Oplysninger om DEFNet-priserne kan fås ved henvendelse til DEF-sekretariatet.

Konvertering af MARC21-poster til danMARC2

Der kan ikke afleveres MARC21-poster til direkte indlæggelse i DanBib på nuværende tidspunkt. Derfor vil udnyttelsen af DEFNet-posterne forudsætte en konvertering fra MARC21 til danMARC2.

Da det vil være meget ressourcekrævende for de enkelte biblioteker at skulle udarbejde og vedligeholde den omfattende konvertering, som forskellen mellem de to formater kræver, vil jeg tillade mig at reklamere lidt for DBC's konverterings-service:

For det beskedne beløb af 600 kr. pr. år (og et oprettelsesbeløb der afhænger af datakvaliteten) kan biblioteket sende et ubegrænset antal filer indeholdende MARC21-poster via FTP til DBC's Posthus og afhente en fil med de konverterede poster på samme Posthus et par minutter senere.

Konverteringen kan håndtere korrekt formaterede MARC21-poster i ISO2709-formatet (som er det officielle MARC21-rammeformat) uanset oprindelig kilde. Omtale af DBC's konverteringsservice kan ses på adressen: www.dbc.dk (søg på konverteringsservice).

Øvrige tidsskrifthåndteringssystemer som f.eks. Swets Wise, Ebsco Host, Ingenta m.fl.

Jeg har efter TDNet-demonstrationen fået oplyst, at der findes flere smarte håndteringssystemer på markedet, og det gør jo ikke problemet mindre.

Jeg har ingen idé om, hvor stor udbredelsen af disse systemer er, og i hvor høj grad brugen af dem betyder, at der ikke sendes poster/lokaliseringer til DanBib/bibliotek.dk. Jeg har heller ikke kendskab til mulighederne for at modtage poster fra disse systemer til indlæggelse i diverse kataloger. Men en undersøgelse af mulighederne må være oplagt, da der ikke er grund til at lave ekstraarbejde, hvis MARC-poster kan købes eller udleveres fra producenten.

Derfor

Jeg håber, de manglende onlinetidsskriftindberetninger til DanBib blot er et forbigående fænomen, og at bibliotekerne vil opprioritere vedligeholdelsen af det fælles værktøj DanBib/bibliotek.dk også i denne onlinealder.

